

**คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9**
**THE CHARACTERISTICS OF PROFESSIONAL ADMINISTRATOR
AND STRATEGIC MANAGEMENT
OF SCHOOL ADMINISTRATOR UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 9**

ณัฐชา พิภพทอง¹
สงวน อินทร์รักษ์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 2) การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 3) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จำนวน 56 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 4 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนรองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน และครู จำนวน 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 224 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ตามแนวคิดของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการบริหารเชิงกลยุทธ์ ตามแนวคิดของเดวิด (David) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
3. คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Abstract

The purposes of this research were to determine 1) the characteristics of professional administrator under the Secondary Educational Service Area Office 9, 2) the strategic management of school administrator under the Secondary Educational Service Area Office 9 and 3) the relationship between the characteristics of professional administrator and the strategic management of school administrator under the Secondary Educational Service Area Office 9. The sample were 56 schools under the Secondary Educational Service Area Office 9. The respondents were school administrator, deputy school administrator, and teacher, total of 224 respondents. The instrument was an opinionnaire about the characteristics of professional administrator from National Institute for Development of Teachers Faculty Staff and Educational Personnel (NIDTEP) and the strategic management from David's concept. The statistical used to analyze the data were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and Pearson's product moment correlation coefficient.

¹ นักศึกษาปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

The findings of this research were as follows :

1. The characteristics of professional administrator under the Secondary Educational Service Area Office 9, as a whole and as individual were at a high level.
2. The strategic management of school administrator under the Secondary Educational Service Area Office 9, as a whole and as individual were at a high level.
3. There was a significance relationship between the characteristics of professional administrator and the strategic management of school administrator under the Secondary Educational Service Area Office 9 at .01 level of statistical significance.

บทนำ

ในปัจจุบันสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจถูกกำหนดให้เป็นตัวชี้วัดการพัฒนาของแต่ละประเทศ แต่ตามความเป็นจริง การพัฒนาในทุกสาขาจำเป็นต้องอาศัยความรู้ความสามารถของพลเมืองผู้เป็นสมาชิกในสังคมนั้นๆเป็นผู้ดำเนินการ และประชากร ที่มีความรู้ความสามารถเท่านั้นจึงจะเป็นที่พึงปรารถนาของสังคม ในกระบวนการดังกล่าว การศึกษาได้รับการยอมรับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นบุคคลที่มีคุณค่าที่จะทำให้สังคมและประเทศชาติเจริญก้าวหน้าได้อย่างมีคุณภาพ ดังนั้น การศึกษาของทุกประเทศรวมทั้งของไทยจึงต้องได้รับการจัดการให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่สังคมและสาธารณชน โรงเรียนนับเป็นหน่วยปฏิบัติการการเรียนการสอนที่มีความสำคัญมาก ในอันที่จะส่งผลให้ผู้เรียนในชั้นพื้นฐานมีทุนมนุษย์ที่สำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมพร้อมที่จะเป็นบุคลากรที่มีคุณค่าของสังคมและประเทศชาติต่อไป อาจกล่าวได้ว่า คนที่มีคุณภาพจะเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศในทุกด้าน ซึ่งเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คือ การศึกษา เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการสร้างความเจริญงอกงามให้แก่บุคคลและสังคม ดังนั้น การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เมื่อเป็นเช่นนี้โรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีสำคัญในการพัฒนาคนจึงต้องมีการบริหารโรงเรียน เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ โดยเครื่องบ่งชี้หรือมาตรวัดที่สำคัญจะอยู่ที่ผู้บริหาร ซึ่งมีบทบาทสูงสุดในการจัดระบบการศึกษาในระดับโรงเรียน ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการบริหารการศึกษา มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เพื่อกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีความเป็นไปได้ และที่สำคัญผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรู้และเข้าใจ ถึงภารกิจตลอดจนขอบข่ายงานที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน รวมทั้งต้องพัฒนาระบบงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมืออาชีพเท่านั้นที่จะมีความเหมาะสม

กับสภาพการณ์ปัจจุบัน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหาร หรือ ผู้นำ หรือ ผู้จัดองค์กร หรือ หัวหน้างาน ไม่ว่าหน่วยงานเล็กหรือหน่วยงานใหญ่ หน่วยงานราชการหรือเอกชนก็ตาม ย่อมมีบทบาทที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือประสิทธิภาพของงานเป็นอย่างยิ่ง บางครั้งการจัดองค์กรแม้จะไม่เรียบร้อย ไม่ถูกต้องบ้าง ก็อาจได้รับผลงานสูง หากผู้บริหารมีคุณลักษณะที่ดี แต่ถ้าคุณลักษณะหรือพฤติกรรมในการนำของผู้บริหารไม่ดี แม้การจัดองค์กรจะถูกต้องหรือดีเพียงใด ผลงานที่เกิดขึ้นของหน่วยงานนั้นๆย่อมสมบูรณ์ได้ยาก ดังนั้น ผู้บริหารหรือผู้นำจะต้องมีคุณลักษณะ มีคุณสมบัติหรือ พฤติกรรม ที่ถูกต้องเหมาะสม เพราะ ความสำเร็จของงานทุกด้านขององค์กรขึ้นอยู่กับผู้บริหาร และจากนโยบายการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ทั้งในระดับประเทศ กระทรวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศาสนศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เน้นการนำนโยบายไปสู่ การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ นั่นคือ การดำเนินงานเพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จ เกิดประสิทธิผลสูงสุด เน้นการกำหนดกลยุทธ์ ในการพัฒนาและขับเคลื่อนให้เกิดผลเป็นรูปธรรมสู่ความสำเร็จ สถานศึกษามีหน้าที่โดยตรงในการนำนโยบายจากภาครัฐมาสู่การปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพจำเป็นต้องใช้หลักการบริหารที่ดี ปัจจุบันมีการนำเอาแนวคิดและเทคนิคในการบริหารแบบใหม่มาใช้เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพ ได้แก่ ระบบควบคุมคุณภาพ (Quality Control: QC)การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management : PM)และการบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) เป็นต้น ซึ่งระบบและแนวคิดด้านการบริหารคุณภาพเหล่านี้ ต่างก็มีการดำเนินการและประสบความสำเร็จมาแล้วในหลายๆแห่ง โดยเฉพาะในองค์กรธุรกิจ แต่ถ้านำแต่ละระบบมาวิเคราะห์ จะเห็นว่าต่างก็มีจุดอ่อนและจุดแข็งที่แตกต่างกันไป การนำแนวคิดและหลักการระบบคุณภาพ ระบบบริหารเหล่านี้มาใช้ในการพัฒนา

สถานศึกษาต้องเลือกและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานศึกษา จึงจะได้ผลและมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งการบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินงานของผู้บริหารเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และบรรลุวิสัยทัศน์ขององค์กร ซึ่งการกำหนดแนวทางและทิศทางในการดำเนินงานนั้น จำเป็นจะต้องวิเคราะห์และประเมินปัจจัยต่างๆที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อกำหนดวิธีการทำงานเพิ่มเติมจากเดิมหรือที่เรียกว่า “กลยุทธ์” พร้อมทั้งจัดทำกิจกรรม แผนงาน หรือโครงการให้สอดคล้องในแต่ละกลยุทธ์เพื่อเป็นแนวทางขององค์กรที่จะสามารถบรรลุวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่กำหนดไว้สูงสุด ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่ต้องดำเนินการ และงานด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ มีชิ้นงาน ที่จะต้องปฏิบัติเพียงครั้งเดียวแล้วจบสิ้นไป เนื่องจากเหตุการณ์และสถานการณ์ใหม่ๆสามารถเกิดขึ้นมาได้ตลอดเวลา ทำให้ต้องมี การแก้ไขและปรับปรุงยุทธศาสตร์ให้เป็นไปตามที่ต้องการ ประกอบกับผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากข้อเสนอแนะและสิ่งที่ควรพัฒนาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหาร จากรายงานประจำปีของสถานศึกษา รายงานผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา และบทสรุปของผู้บริหารจากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. ผู้บริหารควรให้ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของ ครู บุคลากรอย่างทั่วถึงและยุติธรรม
2. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ควรให้มีการจัดทำคู่มือ และผู้บริหารควรรายงานผลการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาต่อผู้บังคับบัญชาในระดับเหนือขึ้นไปภายใน 15 วัน นับตั้งแต่มีการประชุม
3. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับงานวิชาการ กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและดำเนินการตามโครงการต่างๆ อย่างต่อเนื่อง นำผลการประเมินโครงการมาวิเคราะห์ เพื่อปรับปรุงการทำโครงการในครั้งต่อไป ควรจัดให้มีระบบการนิเทศและติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง และเน้นให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน เข้ารับการอบรม สัมมนา เพื่อเป็นการพัฒนาครูและส่งผลต่อสถานศึกษา
4. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญและควรปรับปรุงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของแต่ละฝ่ายงาน ให้ใช้งานได้สะดวก รวดเร็ว เน้นการให้ครูทุกคนใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง พร้อมทั้งมีการติดตามผล สนับสนุน ส่งเสริมให้มีการพัฒนาเพิ่มขึ้น

5. ผู้บริหารควรกำหนดแผนพัฒนาที่ชัดเจน สามารถปฏิบัติได้จริงและครอบคลุม โดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะ

6. ผู้บริหารควรเน้นการสำรวจความต้องการและความพึงพอใจจากนักเรียนและผู้ปกครอง พร้อมทั้งนำผลดังกล่าวมา เป็นข้อมูลในการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

7. ผู้บริหารควรพัฒนาให้สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอ เน้นการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

8. ผู้บริหารควรจัดทำโครงสร้างการบริหารงานที่เป็นระบบและเอื้อต่อการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว

9. ผู้บริหารควรนำแผนกลยุทธ์ที่วางไว้มาใช้อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

จากข้างต้นที่กล่าวมานี้ เป็นข้อเสนอแนะและสิ่งที่ควรพัฒนาในส่วนของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเมื่อพิจารณาจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดคุณลักษณะบางประการ จึงทำให้เกิดข้อเสนอแนะดังกล่าวนี้ ที่ยังต้องปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้ ดียิ่งขึ้น เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้บริหารในยุคปัจจุบันจึงจำเป็นต้องเป็นผู้บริหารแบบมืออาชีพ กล่าวคือเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ความประพฤติเป็นที่ยอมรับ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ในการทำงานแสวงหาความรู้ใหม่ๆเสมอ รู้จักคิดรู้จักวางแผนเชิง กลยุทธ์ในการทำงาน มีความสามารถโน้มน้าวให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน มีความเป็นประชาธิปไตย นอกจากข้อมูลเบื้องต้นที่ได้กล่าวมานั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ซึ่งมีข้อมูลสรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามไว้ ขณะนี้มีสถานศึกษาที่ยังไม่ได้การรับรองคุณภาพ จำนวน 4 โรงเรียน และมีผลการรับรองในระดับพอใช้จำนวน 3 โรงเรียน สิ่งเหล่านี้ทำให้มองเห็นว่า สถานศึกษาควรจะมีการจัดทำแผนกลยุทธ์ที่ชัดเจนเพื่อแก้ไขในส่วนที่ยังบกพร่องนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการบริหารเชิงกลยุทธ์เพื่อ ให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จดังที่ต้องการ เพราะเรื่องของการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องรีบดำเนินการแก้ไข ทั้งในเรื่องการทำให้สถานศึกษาเหล่านี้ผ่านเกณฑ์การรับรอง รวมถึงมีระดับผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O-NET) ที่มากขึ้น ซึ่งควรเป็นไปตาม

แผนกลยุทธ์ที่ทางสำนักงานเขตพื้นที่ได้วางเป้าหมายไว้ เมื่อเป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการศึกษาในปัจจุบันยังมีปัญหาย่อยมาก ผู้บริหารจะต้องช่วยกันแก้ปัญหาในการบริหารสถานศึกษา ภายใต้อุปสรรคในการบริหารที่มีความยุ่งยากและสลับซับซ้อน การวางแผนกลยุทธ์และนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติเป็นงานหลักของผู้บริหารที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้ ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ดำเนินงานมาตรฐานที่เขตพื้นที่กำหนดไว้ ซึ่งในรายละเอียดของตัวบ่งชี้จะมีความชัดเจนในการปฏิบัติงานที่ต้องทำ ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการดำเนินงานของหน่วยงานหลักที่ดูแล ควบคุม ทั้งนี้ก็เพื่อให้การศึกษามีการพัฒนาขึ้นโดยเฉพะอย่างยิ่งกับตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้วยปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัย มีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อทราบถึงความสัมพันธ์ของคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงการบริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาการวิจัย และสามารถตอบปัญหาดังกล่าวได้ชัดเจน ผู้วิจัยจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. เพื่อทราบคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9
2. เพื่อทราบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9
3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่าง คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ กับ การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

ข้อคำถามของการวิจัย

1. คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 อยู่ในระดับใด
2. การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 อยู่ในระดับใด

3. คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 มีความสัมพันธ์กันหรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานทางการวิจัยไว้ดังนี้

1. คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 อยู่ในระดับปานกลาง
2. การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 อยู่ในระดับ ปานกลาง
3. คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 มีความสัมพันธ์กัน

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย

ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคต่างๆ จากเอกสาร ข้อมูลทางสถิติ รายงานและบทความต่างๆ พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำโครงร่างการวิจัย และเสนอโครงการวิจัยต่อภาควิชาการบริหารการศึกษาเพื่อขออนุมัติโครงร่างงานวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานตามโครงการวิจัย

เป็นขั้นตอนการจัดสร้างเครื่องมือ นำเครื่องมือไปพัฒนาและตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของเครื่องมือ แล้ว นำไปเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่กำหนดเป็นตัวอย่างในการวิจัย นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

เป็นขั้นตอนการเสนอผลการวิจัยต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่คณะกรรมการ ควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ แล้วจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประชากร

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จำนวน 61 โรงเรียนประกอบด้วยโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 32 โรงเรียน และโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม จำนวน 29 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผู้วิจัยได้ใช้ตารางประมาณการกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan 1970 :608) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 56 โรงเรียน จากนั้นผู้วิจัยได้ใช้การสุ่มแบบแบ่งประเภท (stratified random sampling) โดยจำแนกตามจังหวัด

ผู้ให้ข้อมูล

กำหนดผู้ให้ข้อมูลของแต่ละโรงเรียน จำนวน 4 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน 2) รองผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนรองผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน 3) ครู จำนวน 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 224 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรต้นเป็นตัวแปรเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ (X_{tot})..ตามแนวคิดของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา
2. ตัวแปรตามเป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ (Y_{tot}) ตามแนวคิดของเดวิด (David)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (questionnaire).เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้นจำนวน 1 ฉบับ จำแนกออกเป็น 3 ตอนดังนี้

- ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ
- ตอนที่ 3 การบริหารเชิงกลยุทธ์

แบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 มีลักษณะเป็นแบบจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับ ตามแนวคิดของไลเคิร์ต (Rensis Likert, : 1967)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การพัฒนาเครื่องมือในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง แล้วนำผลการศึกษามาพัฒนาเครื่องมือโดยปรึกษาอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
2. ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถาม ปรับปรุงแก้ไขสำนวนภาษาและเนื้อหาตามข้อเสนอแนะ ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย จำนวน 5 คน โดยมีค่า IOC ระหว่าง 0.8 – 1.00
3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try.out) ประชากรที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 32 คน
4. นำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามกลับมาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) (Lee J. Cronbach, : 1974) โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ผลปรากฏว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.986

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำบันทึกถึงบัณฑิตวิทยาลัยผ่านภาควิชาการบริหารการศึกษา เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์และด้วยตนเอง
3. ดำเนินการเก็บแบบสอบถามทางไปรษณีย์และด้วยตนเอง ตั้งแต่เดือนเมษายน 2559 ถึง เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2559 และได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์คืนจากสถานศึกษา 56 โรงเรียน จำนวน 224 ฉบับ คิดเป็น 100 %

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิเคราะห์ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยจึงได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนโดยใช้ค่าสถิติดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)
2. การวิเคราะห์คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพและการบริหารเชิงกลยุทธ์ โดยใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยพิจารณาค่ามัธยฐานเลขคณิตของ

คะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูล แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวความคิดของเบสท์ (Best) (John W. Best, 1970 : 174) มีรายละเอียดดังนี้

ค่ามัธยฐานเลขคณิต 4.50 – 5.00 หมายถึง คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ/การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่ามัธยฐานเลขคณิต 3.50 – 4.49 หมายถึง คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ/การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

ค่ามัธยฐานเลขคณิต 2.50 – 3.49 หมายถึง คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ/การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ค่ามัธยฐานเลขคณิต 1.50 – 2.49 หมายถึง คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ/การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

ค่ามัธยฐานเลขคณิต 1.00 – 1.49 หมายถึง คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ/การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพและการบริหารเชิงกลยุทธ์ โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

ผลวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 224 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 51.34 เป็นเพศชาย จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 48.66 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มากที่สุด จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 45.53 และมีอายุต่ำกว่า 30 ปี น้อยที่สุด จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 12.95 มีการศึกษาระดับปริญญาโทมากที่สุด จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 68.75 รองลงมาคือระดับปริญญาตรี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 25.89 มีตำแหน่งหน้าที่หลักในโรงเรียน เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 56 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนรองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ตามลำดับ และครูผู้สอน จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ส่วน มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งหน้าที่หลัก ไม่เกิน 10 ปี มากที่สุด จำนวน 84 คน คิดเป็น ร้อยละ 37.50 และมีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งหน้าที่หลัก 31 ปีขึ้นไปน้อยที่สุด น้อยที่สุด จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 11.16

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

ตารางมัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมและรายด้าน ดังตารางที่ 1

(n=56)

คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรม (X_1)	4.49	0.52	มาก
2.การเป็นผู้นำด้านการจัดระบบ (X_2)	4.41	0.50	มาก
3.การเป็นผู้นำด้านวิชาการ (X_3)	4.48	0.46	มาก
4.การเป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการ (X_4)	4.44	0.51	มาก
5.การเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน (X_5)	4.39	0.53	มาก
6.การเป็นผู้นำการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร (X_6)	4.45	0.52	มาก
โดยภาพรวม (X_{tot})	4.44	0.45	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ ได้แก่ การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.52) การเป็นผู้นำด้านวิชาการ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.46) การเป็นผู้นำ

การพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.52) การเป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.51) การเป็นผู้นำด้านการจัดระบบ ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.50) และการเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.53) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่า อยู่ระหว่าง 0.46 – 0.53 มีการกระจายข้อมูลน้อย แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

ตารางมัชฌิมเลขคณิตส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมและรายด้าน ดังตารางที่ 2

การบริหารเชิงกลยุทธ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.การกำหนดกลยุทธ์ (Y_1)	4.43	0.48	มาก
2.การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Y_2)	4.47	0.47	มาก
3.การประเมินกลยุทธ์ (Y_3)	4.43	0.53	มาก
โดยภาพรวม (Y_{tot})	4.44	0.47	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดย

เรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ ได้แก่ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.47) การกำหนดกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.48) และ การประเมินกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.53) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่า อยู่ระหว่าง 0.47 – 0.53 มีการกระจายข้อมูลน้อยแสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ดังตารางที่ 3

ตัวแปร	Y_1	Y_2	Y_3	Y_{tot}
X_1	.707 **	.708 **	.683 **	.730 **
X_2	.698 **	.700 **	.681 **	.724 **
X_3	.752 **	.774 **	.727 **	.784 **
X_4	.845 **	.820 **	.794 **	.856 **
X_5	.745 **	.775 **	.746 **	.789 **
X_6	.836 **	.843 **	.817 **	.869 **
X_{tot}	.870 **	.877 **	.845 **	.903 **

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมและรายคู่ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ (X) กับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา (Y) เท่ากับ .903 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์สูงสุดคือ ตัวแปรการเป็นผู้นำด้านการบริหาร (X) กับ ตัวแปรการกำหนดกลยุทธ์ (Y) มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .845 ส่วนคู่ที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ตัวแปรการเป็นผู้นำด้านการจัดระบบ (X) กับ ตัวแปรการประเมินกลยุทธ์ (Y) มีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ .681

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อให้ทราบสภาพที่แท้จริงของคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม การเป็นผู้นำด้านวิชาการ การเป็นผู้นำการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร การเป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการ การเป็นผู้นำด้านการจัดระบบ และการเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันซึ่งการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 53 ได้กำหนดให้ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาจะปฏิบัติหน้าที่ได้ต้องได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการบริหารการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่องค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษากำหนด ซึ่งจะต้องเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพขั้นสูง นั่นคือจะต้องเป็นผู้บริหารสถานศึกษา

มืออาชีพ ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องดำเนินการบริหารเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามแนวทาง หลักการ และมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และนำไปสู่การบรรลุผลตามการปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษา รวมถึงผู้ที่เป็นผู้บริหารมืออาชีพนั้นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์จากสิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัวซึ่งมีมากมายในปัจจุบันด้วยการศึกษา ค้นคว้า เรียนรู้ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการ ซึ่งในปัจจุบันปัจจัยสำคัญเหล่านั้นจะช่วยเสริมสร้างความเป็นผู้บริหารมืออาชีพที่จะเป็นตัวชี้นำไปสู่ความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ได้แก่ คุณวุฒิด้านการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงาน ประสบการณ์การฝึกอบรม ศึกษาดูงาน การสร้างผลงานทางวิชาการ ผลงานดีเด่นด้านต่างๆ รวมถึงลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคำมย บุญสนอง ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะความเป็นนักบริหารมืออาชีพกับการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะความเป็นนักบริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับวงษ์เดือน ทองคำ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษากับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษากับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน

เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ ได้แก่ การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรม การเป็นผู้นำด้านวิชาการ การเป็นผู้นำการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร การเป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการ การเป็นผู้นำด้านการจัดระบบ และการเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน โดยการเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรม มีค่ามัชฌิมเลขคณิตมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการกำหนดนโยบายจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 9 ได้กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษา ถือการปฏิบัติตามแนวทางของหลักสูตรมาภิบาลหลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า ที่นำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา และจากแผนปฏิบัติการที่มีกลยุทธ์ กำหนดให้ปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม ความเป็นไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมและยังมีการมุ่งเน้นการจัดระเบียบสังคม สร้างมาตรฐานด้านคุณธรรมจริยธรรมและธรรมาภิบาลให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไป โดยใช้หลักคำนำนิม 12 ประการ ตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ประกาศไว้แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 หมวดที่ 5 แนวนโยบายพื้นฐานของรัฐ ส่วนที่ 3 แนวนโยบายบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา 78 ข้อที่ 4 บัญญัติว่า “พัฒนาระบบงานภาครัฐโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงาน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ” และพระบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวดที่ 5 มาตรา 79 บัญญัติว่า “ให้ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสมในอันที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและความก้าวหน้าแก่ราชการ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ.กำหนด” และมาตรา 80 บัญญัติว่า “ให้มีการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งและบางวิทยฐานะ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี คุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสมในอันที่จะทำให้เกิดการปฏิบัติหน้าที่ราชการเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลและความก้าวหน้าแก่ราชการ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด” จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาหรือการปฏิรูปการศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้ยากหากผู้บริหารโรงเรียนขาดคุณธรรม ทั้งนี้เพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีอิทธิพลมากต่อผู้ใต้บังคับบัญชา การที่ผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาจะมีความรู้ คุณธรรมได้ ครูจำเป็นต้องมีความรู้และคุณธรรมก่อน เพราะครูคือแบบอย่างของนักเรียน และในขณะที่เดียวกันผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารที่

ขาดคุณธรรมย่อมเป็นเหตุของความเสื่อมในหน่วยงาน มักจะแตกแยกขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหน่วยงานย่อมลดลง ผู้บริหารที่มีคุณธรรมย่อมเป็นที่รักของผู้ร่วมงานเป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงานได้รับความร่วมมือ สามารถรวมพลังแห่งการยอมรับให้เป็นพลังสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาหน่วยงานให้ก้าวหน้า ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหน่วยงานย่อมสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับบทกวีของ สุนทรภู่ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองพัทลุง คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองพัทลุง ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากสูงไปหาต่ำ คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านวิชาการ ด้านสังคมและชุมชน ด้านการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร ด้านการบริหารจัดการ และด้านการจัดระบบ ตามลำดับ คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองพัทลุง ทุกคู่มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง สอดคล้องกับนิดา ทองไทย ได้ศึกษาวิจัยเรื่องคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท สิงห์บุรี และอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ ด้านความเป็นผู้นำ และด้านทักษะการบริหารงาน ซึ่งผู้บริหารที่มีคุณธรรม ควรมีคุณลักษณะความเอื้อเฟื้อ เพื่อแผ่แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา มีความเสียสละจริงใจ ทำงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เป็นมิตรกับผู้ใต้บังคับบัญชา

2. การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่ามัธยฐานจากมากไปหาน้อยดังนี้ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ การกำหนดกลยุทธ์ และ

การประเมินกลยุทธ์ ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจาก การเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษามาตราฐานพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่ให้ความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษาส่งผลให้มีการตรวจสอบระบบประกันคุณภาพการศึกษา การประเมินมาตรฐานโรงเรียนทำให้ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และจำเป็นต้องทำอย่างเต็มที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารงานแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานบนพื้นฐานหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ขีดหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า เป็นเครื่องมือในการนำวิสัยทัศน์ และนโยบายไปสู่ กลยุทธ์ในการปฏิบัติต่อไป ประกอบกับได้กำหนดให้สถานศึกษาบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลเพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันในการบริหารงานต่อผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม การบริหารกลยุทธ์จึงเป็นหัวใจสำคัญของงานบริหาร การบริหารเชิงกลยุทธ์ถือเป็นการบริหารจัดการสมัยใหม่ที่ทุกสถานศึกษาได้นำมาพัฒนาประสิทธิผลของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ส่วนใหญ่จะกำหนดให้มีการจัดทำกลยุทธ์หรือแผนระยะยาวซึ่งเป็นหัวใจหลักของ การบริหารเพื่อนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งสามารถดูการจัดทำแผนกลยุทธ์ได้จากแผนปฏิบัติงานประจำปีของแต่ละสถานศึกษา รายงานประจำปีของสถานศึกษา รายงานการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา และรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา สิ่งที่กล่าวมาข้างต้นนี้จึงเป็นสาเหตุให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับมากสอดคล้องกับพินิจพรรณ คุชชีมา ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่าการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับ วิรณัฐ ทิมช้ายงาม ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับพรรณภา อิงพงษ์พันธ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับผลการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดองค์กรบริหารส่วน

จังหวัด กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 พบว่าการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัด กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่าการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงมีขมิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ได้แก่ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ การกำหนดกลยุทธ์ และการประเมินกลยุทธ์ โดยการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ มีค่ามีขมิมเลขคณิตมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดภารกิจ วัตถุประสงค์เป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจและการวางแผนนโยบายต่างๆเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานและการตัดสินใจ มีระบบการทำงานเป็นทีมต่างมุ่งให้สถานศึกษามีคุณภาพและประสบความสำเร็จในการบริหารและจัดการศึกษา อีกทั้งได้ดำเนินการตามแผนงานและโครงการที่กำหนด ซึ่งปฏิบัติตามขั้นตอนและตารางที่กำหนดไว้ตามแผนปฏิบัติการประจำปี มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิควิธีที่หลากหลาย เป็นต้น ดังนั้นผู้บริหารที่มีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะในการปฏิบัติที่ดีจะสามารถสร้างแนวความคิดให้เกิดเป็นผลงานที่เป็นรูปธรรมหรืออาจกล่าวได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยส่วนใหญ่เมื่อได้จัดทำแผนกลยุทธ์เสร็จแล้ว กลยุทธ์ที่ถูกกำหนดขึ้นได้มีการนำมาใช้ โดยมีการทำความเข้าใจในรายละเอียดของกลยุทธ์ร่วมกันกับคณะทำงาน มีการปรับโครงสร้างของสถานศึกษาให้สัมพันธ์กับกลยุทธ์และกลยุทธ์ดังกล่าวได้ถูกดัดแปลงให้เป็นงานกิจกรรมโครงการ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปปฏิบัติจนเป็นที่ปรากฏอยู่ในแผนปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษานั้นๆ การปฏิบัติตามกลยุทธ์ของสถานศึกษาที่กำหนดขึ้นมาอย่างมีเป้าหมาย การดำเนินงานจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดพิบูล ทิปะปาล ได้กล่าวไว้ว่าการปฏิบัติตามกลยุทธ์ เป็นกระบวนการดำเนินงานนำกลยุทธ์และนโยบายที่กำหนดไว้เข้าสู่การปฏิบัติด้วย การพัฒนาจัดทำเป็นโปรแกรมดำเนินงาน จัดทำงบประมาณและวิธีการดำเนินงานในขั้นนี้อาจจะเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กร โครงสร้างและระบบการจัดการทั้งหมดทั่วทั้งองค์กรก็ได้ ซึ่งถวิล มาตรเลี่ยมได้กล่าวว่าการปฏิบัติตามกลยุทธ์เป็นการเข้าสู่ระบบการปฏิบัติงานของโรงเรียน เป็นการสนองตอบต่อแนวคิด

หลักการของโรงเรียน สอดคล้องกับกระแสความเปลี่ยนแปลงของภาวะแวดล้อม และรัชช สันติวงษ์ ได้กล่าวว่าการปฏิบัติตามกลยุทธ์ นับว่ามีความสำคัญโดยตรงต่อความสำเร็จของกลยุทธ์ ทั้งนี้เพราะกลยุทธ์ที่ดีนั้นจะบรรลุผลสำเร็จได้ย่อมต้องสามารถได้รับการปฏิบัติที่คล่องตัวไปได้ ปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทั้งหลายซึ่งการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติเป็นการดำเนินการในขั้นตอนที่ 3 ของกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญที่สุดและเป็นขั้นตอนที่มีโอกาสประสบความสำเร็จล้มเหลวมากที่สุดในกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์

3. คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 มีความสัมพันธ์กันอย่างไรมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าความสัมพันธ์กันทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะคล้ายคลึงกัน นั่นคือถ้าผู้บริหารมีคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพมาก การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ก็จะมากตามไปด้วย ซึ่งตรงกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ว่า คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 มีความสัมพันธ์กัน

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 และพบว่าการเป็นผู้นำด้านการบริหารมีความสัมพันธ์กับการกำหนดกลยุทธ์ในภาพรวมสูงสุด เหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญที่สุดในการบริหารโรงเรียน เป็นบุคคลที่มีความรอบรู้ในเรื่องของการบริหารโรงเรียน โดยมีความรู้ในเรื่องหลักและกระบวนการบริหารการศึกษา นโยบายและการวางแผนการศึกษา การบริหารด้านวิชาการ การบริหารด้านธุรการ การเงิน การพัสดุ อาคารสถานที่ การบริหารงานบุคคลการประกันคุณภาพการศึกษา การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศการบริหารความสัมพันธ์ชุมชน มีการกำหนดนโยบายการบริหารงานที่จะทำให้โรงเรียนมีคุณภาพ ผ่านการประเมินจากทุกหน่วยงาน มีการส่งเสริมให้บุคลากรได้เข้ารับการอบรมพัฒนาตนเองเพื่อให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดสร้างแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและนอกโรงเรียน มีการกำหนดมาตรการที่

ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง หรืออาจเรียกได้ว่าผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องการบริหารจัดการอย่างต้องแท้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องกระบวนการบริหาร ซึ่งถือว่าเป็นภารกิจสำคัญที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับวิชญ์ ชัยสุพรรณ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1.คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพในโรงเรียนตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพในโรงเรียนตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านการบริหารจัดการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งการเป็นผู้นำด้านการบริหารจึงสอดคล้องกับการที่ผู้บริหารมีความตระหนักมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีมุมมองและเห็นความสำคัญของการกำหนดทิศทางการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษามีการระดมความคิด มีการวางแผนกลยุทธ์ในการบริหารจัดการสถานศึกษาและมีการกำหนดกลยุทธ์ที่ชัดเจน ผู้บริหารและคณะครูได้มีการวางแผนร่วมกันในการกำหนดภารกิจวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และการวางแผนนโยบายต่างๆเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานและการตัดสินใจทั้งนี้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา โดยต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานตามนโยบายของการปฏิรูปการศึกษา เน้นระบบการทำงานเป็นทีม มุ่งเน้นให้สถานศึกษามีคุณภาพและประสบความสำเร็จในการบริหารและจัดการศึกษามีการกำหนดภารกิจวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก การกำหนดทิศทางการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ ซึ่งเป็นภาพความสำเร็จของนักเรียนหรือสถานศึกษาในอนาคตที่ต้องการให้เกิดขึ้น พันธกิจเป็นเหมือนพันธสัญญาที่ต้องปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ เป้าหมาย เป็นเหมือนผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา การกำหนดกลยุทธ์ของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกำหนดกลยุทธ์เพื่อให้สถานศึกษามีแนวทางในการดำเนินงานที่ชัดเจนที่จะทำให้สถานศึกษาสามารถบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ สอดคล้องกับสักรินทร์ อยู่ผ่อง และอัครรัตน์ พูลกระจำง ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาแบบการบริหาร

เชิงกลยุทธ์สำหรับสถานประกอบการขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบการบริหารเชิงกลยุทธ์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานประกอบการขนาดเล็กในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคือด้านการกำหนดกลยุทธ์ ซึ่งการกำหนดกลยุทธ์สถานศึกษา เป็นการเลือกวิธีการทำงานอย่างมีทิศทางที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา เพื่อให้สามารถดำเนินการได้ประสบความสำเร็จ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง การกำหนดกลยุทธ์สามารถกำหนดได้หลายวิธี เช่น การระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย การวิจัยเชิงพัฒนาการระดมสมองจากผู้เชี่ยวชาญ และการใช้เทคนิคตารางสัมพันธ์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัย คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการเป็นผู้นำด้านชุมชนและสังคมมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรเข้าหาชุมชนให้มากขึ้นหรือเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการคิด กำหนด วางแผน การดำเนินการกิจกรรมต่างๆร่วมกับทางสถานศึกษา ควรเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นในการพึ่งพา ขอความช่วยเหลือจากสังคมและชุมชนในด้านต่างๆมากมาย เช่น การเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น

2. จากผลการวิจัย การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการประเมินกลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการนิเทศติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติงานของครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง นำข้อมูลการประเมินผลมาทบทวน เพื่อร่วมมือกันทุกฝ่าย ในการกำหนดนโยบาย แผนงาน/โครงการต่อไป เพราะการประเมินกลยุทธ์คือ

กระบวนการซึ่งผู้บริหารต้องติดตามกิจกรรม และผู้ปฏิบัติงานขององค์กรอย่างสม่ำเสมอ เพื่อประเมินว่ากิจกรรมนั้นๆ ได้รับการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่ เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขและปรับปรุงผลการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานในองค์กร การประเมินกลยุทธ์จะเป็นกลไกที่สำคัญที่เป็นเสมือนตัวกลางที่จะเชื่อมโยงองค์กรและสภาพแวดล้อมต่างๆเข้าด้วยกัน เป็นกิจกรรมสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการติดตาม ตรวจสอบวิธีการขององค์กรในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่ เพื่อให้แน่ใจว่ากลยุทธ์นั้นจะก่อให้เกิดผลการปฏิบัติงานที่ตรงตามแผนที่ได้ตั้งไว้โดยจะมีการวัดผลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีการกำหนดเกณฑ์และมาตรฐาน ทั้งนี้การกำหนดมาตรฐานควรมีความระมัดระวังเพื่อให้สามารถสะท้อนผลการทำงานได้อย่างเป็นรูปธรรม

3. ผลการวิจัยคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 พบว่าด้านผู้นำด้านการจัดระบบกับด้านการประเมินกลยุทธ์อยู่ในระดับน้อย ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาระบบสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ ในการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ พัฒนาครูให้มีทักษะในการใช้ระบบบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้อง ชัดเจน และง่ายต่อการประเมินผลในภาพรวมของโรงเรียน เพื่อการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้งานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 เป็นประโยชน์สำหรับการวิจัยในอนาคต ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ
2. ควรมีการศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9
3. ควรมีการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา ศิริวงศ์. “การบริหารเชิงกลยุทธ์ในโรงเรียนเดินวิทยา อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง Strategic management in Thoen Wittaya school, Thoen District, Lampang Province.” การค้นคว้าแบบอิสระ สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552.

คลังเอกสารกลางกระทรวงศึกษาธิการ Data Center. **การบริหารโรงเรียนเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ**. เข้าถึงเมื่อ 23 สิงหาคม 2558, เข้าถึงได้จาก <http://nawaporn.wordpress.com/>

คำมาย บุญสนอง. “ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะความเป็นนักบริหารมืออาชีพกับการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1.” วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2550.

ถวิล มาตรเลี่ยม. **การปฏิรูปการศึกษา: โรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ School-Based Management : SBM**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สมารธรรม, 2545.

ทรงพล พึ่งสมศักดิ์. “กลยุทธ์เชิงรุกในการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3.” **วารสารสมาคมส่งเสริมการวิจัย ปีที่ 7, ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2559) : 3.**

ธงชัย สันติวงษ์. **การบริหารเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2544.

นฤมล ศรียาเทพ. “ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองพัทลุง.” วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, 2558.

นาถธิดา เจริญสุข. “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์กับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2.” เอกสารการประชุมวิชาการ และนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 6 เสนอที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 28-29 เมษายน 2558.

นิตยา ทองไทย. “คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยนาท สิงห์บุรี และอ่างทอง.” วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2557.

พรรณนภา อิงพงษ์พันธ์. “การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร กับผลการปฏิบัติงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1.” วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554.

พิบูล ทีปะปาล. **การจัดการเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ: อมรรการพิมพ์, 2546.

พิมลพรรณ ดุยยานี. “การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน.” รายงานการค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.

วิชญ์ ชัยสุพรรณ. “คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1.” วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร, 2550.

วีรณัฐ ทิมช้างงาม. “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูป การศึกษาในทศวรรษที่สองของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ราชนครินทร์, 2554.

สักรินทร์ อยู่ผ่อง และอัครรัตน์ พูลกระจำง. “การศึกษารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานประกอบการขนาดเล็ก.” วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการตลาด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2556.

สุริพงศ์ สังข์ชัย . **นักพัฒนา นักแก้ปัญหา นักตัดสินใจ นักประนีประนอม นักการทูต นักวางแผน นักปกครอง และในคราบผู้บริหารสถานศึกษา**. เข้าถึงเมื่อ 23 สิงหาคม 2558, เข้าถึงได้จาก <http://www.kroobannok.com/blog/43220>

- หวน พันธุพันธ์. “คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.” ใน *นักบริหารมืออาชีพ*, 44-45. กรุงเทพฯ:ศูนย์การพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2549.
- อรวิดี ไชยเสนา. “ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพกับคุณภาพงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1.” *วิทยานิพนธ์ปริญญาตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 2556.
- David, Fred R. **Strategic Management Concept and cases.** 5th ed. New Jersey: Prentice-Hall, 2007.
- Krejcie, Robert V. and Morgan. “Determining Sample Size for Research Activities.” **Journal for Education and Psychological Measurement** 3, November. 1970.
- Lee J., Cronbach. **Essential of psychological Testing.** 3rd ed. New York: Harper & Row Publishers, 1978.
- Likert, Rensis. “The Method of Constructing and Attitude Scale.” **Readings in Attitude Theory and Measurement**, ed. Martin Fishbein, New York: John Wiley & Sons, 1967.
- Office of the Education Council. **Education in Thailand 2007.** Bangkok: Amarin Printing and Publishing, 2008.

